

AKTUELL AVHANDLING

Konrad Lundberg

AVTALETS INNEBÖRD – INKORPORERING- TOLKNING-UTFYLLNING

Konrad Lundberg disputerade vid juridiska institutionen vid Stockholms universitet den 17 maj 2019. Konrad Lundberg är verksam som forskare och lärare vid juridiska institutionen.

Ett avtals innebörd, i meningen avtalsparternas ömsesidiga rättigheter och skyldigheter, beror på vilka bestämmelser avtalet innehåller (inkorporering), hur dessa är att förstå (tolkning) och vad som gäller för i avtalet inte reglerade frågor (utfyllning).

Lagbestämmelser om inkorporering, tolkning och utfyllning finns i begränsad omfattning. Svensk rätts inställning till dessa frågor bestäms därför väsentligen av högsta domstolens praxis. Detta arbete är en undersökning av hur denna praxis har utvecklats från slutet av 1800-talet till och med år 2018. I utfyllningsdelen är undersökningen gjord endast stickprovsvis, medan fullständighet eftersträvs i övriga delar.

Genom avtalsslutet bestäms avtalsinnehållet. Speciellt i förevarande sammanhang är att standardiserade, eller snarare inte individuellt förhandlade villkor kan inkorporeras i avtalet på förenklade sätt. Övriga villkor behöver dock tydliggöras.

Om avtalets lydelse inte är entydig - någon gång till och med när den är rent språkligt entydig - behöver avtalet vid oenighet tolkas. För tolkningen gäller en hierarkisk ordning: i första hand tillämpas subjektiv tolkning, i andra hand objektiv tolkning och i tredje hand presumtionsregeln oklarhetsregeln.

Subjektiv tolkning bygger på parternas faktiska vilja vid avtalsslutet. Objektiv tolkning bygger på vad som kan antas typiskt sett ha varit parternas mening, antaget att de är förnuftiga personer. Någon

enstaka gång resulterar den objektiva tolkningen i att två i och för sig rimliga läsningar står emot varandra, utan tydlig övervikt för någondera. Kan i sådana fall en av parterna anses som mest ansvarig för oklarheten, tolkas avtalet till dennes nackdel.

Om tolkningen inte utmynnar i något övertygande resultat, får den tvistiga frågan anses icke reglerad av avtalet, och i stället lösas genom utfyllning, typiskt sett innebärande att dispositiv rätt blir tillämplig.

Marie Karlsson-Tuula